

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Observatoriulu ese de done ori in septemana, mercurea si sambata.

Pretilu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singlaratici se dau câte cu 10 cr.

Ori-ce inserate,

se platecu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adon'a si a trel'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 74.

Sibiu, 15/27 Septembre 1879.

Anulu II.

Visit'a principelui de Bismark la Vien'a.

Tóta lumea este de acordu si nu mai sufere nici o indoiala, cà petrecerea cancelariului prussianu in Vien'a nu este numai unu actu de curtenire, fatia cu demissionatulu ministru de esterne comitele Andrassy, ci cà ea este unu evenimentu politicu de cea mai mare inportantia, pentru cà se nu dicemu sensationalu. Acésta se constata, nu numai prin profund'a impressiune ce a facutu acea calatoria asupra cabineteloru europene, dar' si prin deosebit'a primire ce a avutu ilustrulu óspe din partea curtii imperiale austriace si prin freneticele ovatiuni ce i-au facutu atátu de curios'a si schimbatiós'a poporatiunea a capitalei.

Cancelariulu prussianu i s'au datu onoruri cà si unui principe suveranu, éra poporatiunea Vienei l'au aclamatu si l'au serbatoritu cà si pe unu triumfatoriu.

Ambitiunea atátu de multu sensibila a principelui de Bismark a primitu deci, una din cele mai eclatante satisfactiuni morale. Densulu póte fi dara pe deplinu multumitu si totu-odata recunoscétoriu comitelui Andrassy, pentru cà i-au oferitu ocaziunea a triumfá intr'unu modu atátu de stralucitu.

Acestea ar fi momentele personale si esterne ale visitei cancelariului prussianu la Vien'a, cu a caroru constatare noi inse n'am profitatu nemica. Datori'a nóstra in prim'a linia este, a cautá si a espune pe càtu numai ne permite distanti'a la care ne aflamu, momentele politice ale acelei visite atátu de multu discutate.

Áci vomu avea a constata mai antaiu, cà ovatiunile aduse principelui de Bismark de càtra poporatiunea capitalei nu sunt nici-decum espressiunea fidela a sentimenteloru poporatiuniloru monarchiei austro-ungare, ci cà acele ovatiuni sunt o distractiune efemera a vienesiloru, care probédia celu multu, cà in capital'a monarchiei se afla fórte multe elemente, care sunt infectate de bismarkismu séu de epidemia prussiana (Preussenseuche) si cà pangermanismulu séu panprussismulu are radacini tari si bine cultivate in ánim'a monarchiei, déca ne mai este permis a numi asia Vien'a in er'a dualismului.

Afara de nemti si de press'a loru, nici un'a din poporatiunile Austro-Ungariei nu este incantata

si nu afla cause de a se felicitá pentru acésta apropiere si intimitate ce s'au stabilitu intre dictaturulu de „feru si sange“ si intre gubernulu austriacu. Singuru nemtii se potu bucurá pentru cà ei n'au nimicu a perde, in casu candu in urm'a unei conflagratiuni orientale — europene, politica monarchiei austro-ungara ar suferi naufragiu. In casulu acela protectórea loru comuna, feciór'a Prusso-Germani'a va ingriji de tempuriu, cà porturile de salvare se fia deschise si instrainatii ei frati se afle consolare si refugiu in puternicele ei bratie.

Elementulu slavu alu monarchiei, care este preponderantu fatia cu ori care altulu, considera aliantia germano-austriaca a fi unu pericolu pentru libertatile si drepturile lui inca negarantate si pentru acaroru recastigare elu se lupta de 18 ani incóce, fara cà pana acum se i fi succesu a se impacá cu adversarii sei politici. Slavii n'au deci nici o cauza a dori, cà dictatur'a si influenti'a cancelariului prussianu se ajunga a fi si mai intensiva decátu cum a fostu subt domni'a comitelui Andrassy. Afara de acésta apoi, o aliantia intre Prusso-Germani'a si Austro-Ungari'a pentru slavi mai are inca si acelu inconvenientu, cà i-ar pune intre doue focuri si adeca intre pangermanismu si panslavismu.

Déca pe slavii auctriaci o aliantia defensiva si ofensiva intre cele doue state centrale nu este in stare a ii entusiasma, apoi mai puçina cauza au pentru acésta compatriotii comitelui Andrassy, adeca ungerii.

Este cunoscutu, cà din tóte popórale civilisate ale Europei singuru numai natiunea magiara se considera pe sine de amica si protectórea natiunei turcesci. Cine nu isi aduce aminte de viuele simpathii ungaro-turcesci, de fratietatea si solidaritatea de interese proclamate intre elementulu magiaru si celu turcescu, in decursulu resbelului din urma? Ei bine, parol'a data Austriei de catra principele de Bismark este: cà ea se'si transpuna punctulu seu de gravitatie in Orientu. Acésta inse nu se póte decátu numai pe contulu Turciei, precum ne-o au probatu campania de ocupatiune a Bosniei, Hertegovinei si acum in urma aceea a sandsiacului Novi-Bazar. Ce voru dice óre magiarii, candu la anulu póte, trupele austriace voru ajunge pana la Salonicu, acelu multu doritu portu alu Marei egeice? Va respunde fara indoieála d. K. Tisza, care inca avú onórea se asiste la conferintiele diplomatice ce au

avutu locu in Vien'a, intre principele de Bismark si diplomatii austriaci.

In càtu pentru noi romanii apoi, in totu decursulu carierei stralucite a cancelariului prussianu nu ni s'au oferitu nici-odata ocaziune a ii fi multumitori pentru vre unu bine ce ni l'au facutu. Din contra, uitandu pe unu momentu trecutulu si actual'a nóstra situatiune si indreptandu-ne privirile in spre Romani'a, careia cancelariulu prussianu i-au creatu o situatiune atátu de critica si pericolósa prin cestiunea jidovésca, am avea cauza a ne plange amaru in contra lui. Dar' bunu este D-dieu si ne va ajutá la toti, dupa cum meritamu.

Camilu.

Transilvani'a.

Adunarea generale a societatiei teatrului romanescu.

Din informatiunile interesante venite dela Blasiu asupra decursulu acelei adunari facemu locu la cele urmatórie.

Sambata in 8/20 Sept. adunarea fu deschisa in absentia domnului presiedente Alesandru Mocioni prin onor. d. Vicentiu Babesiu, cà membru alu comitetului numai pe la 11 1/2 óre, adeca dupa celebrarea s. liturgii in biseric'a catedrale si dupa sosirea trenului din partile orientali ale tiei. Escel. sa domnulu arhiepiscopu si metropolitu Ioanu Vancea fu inviatu la siedintiele adunarei prin o deputatiune alésa din sinulu ei. Dn. advocatu Ciato respunde presidiului prin unu discursu elegantu si plinu de idei sanetóse, in presenti'a unui publicu asia de numerosu, in càtu sal'a (audioriulu) seminariulu abia ilu incapea.

Dupa alegerea de doi secretari ad hoc se pusera la ordinea dilei punctele programei unulu dupa altulu spre a se luá in desbatere si a se executá. Timpulu inse fiindu inaintatu, siedinti'a I fu inchisa spre a se continuá a dou'a di. Urmá apoi in residentia prandiulu stralucitu, la care au fostu invitati pe langa membrii ven. capitulu toti óspetii de distinctiune cu ilustrulu domnu consiliariu de curte Jacobu Bologna in frunte. Dupa primulu toastu caldurosu ridicatu de càtra preas. sa arhiepiscopulu pentru fericit'a realizare a intreprinderi presente si in sanetatea barbatiloru carii au inbraciosiatu ide'a unui teatru nationale romanescu, onor. domnu Vic. Babesiu portá in termini bine simtiti unu

Foisiór'a „Observatoriului“.

Proclamatiunea cumplitului comissariu Lad. Csány càtra sasi si càtra romani, emissa indata dupa esirea óstei imperatesci din Transilvani'a in Munteni'a. In acésta elu amenintia pe romani si cu furcile.

A u f r u f

an die sächsischen und walachischen Dorfbewohner auf dem Königsboden.

Der vereinte österreichisch-russische Feind ist von dem Königsboden vertrieben, und so zeigt sich Siebenbürgen, an dem Schauplatze so vieler Gräuel, nur noch auf dem kleinen Raum der Karlsburger Festung ein Feind.

Sachsen, Walachen! Die Ihr auf dem Lande mit dem Ackerbau beschäftigt, weder von den Geheimnissen der Umtriebe, noch von den Plänen der Verräther unterrichtet waret, daher Euch leichtsinig durch hinterlistige Verführer auf Irrwege leiten lieset, — Ihr könnt jetzt sehen und erfahren, dass ihr nichts als die Werkzeuge der Städler, der reicheren ergeizigen Bürger, eigenütziger ämter- und gewinnsüchtiger Abentheurer, und der über den Verlust der Zehnten rachebrütenden Geistlichkeit waret.

Sachsen, Walachen! Euere Schuld ist gross — sie ist jene der Untreue gegen das Vaterland, — aber verzeihlicher als die Schuld Derer, die Euere Leidenschaften aufstachelnd, Euch verführt haben. Kehret daher um, auf den Pfad des Gesetzes — damit ihr die Wohlthaten, die das vereinigte Vaterland über Euch in den heilsamsten Gesetzen verfügt, je eher theilhaftig werden könnt. Diese Gesetze befreien Euch von den über Euch und Euere Kassen gewalteten drückenden Herrschaft der Städte, theiligen Euch mit dem nach billigem Masstabe festgesetzten Wahlrechte, und erheben Euch zum Genusse der heiligsten Rechte der Menschheit. Einige unter Euch, besonders Walachen, sind aus Furcht vor der strafenden Gerechtigkeit entflohen. Sie werden hiermit zur Rückkehr ermahnt, und es wird

ihnen, vermög gegenwärtiger Verordnung, zur Pflicht gemacht, um so gewisser zurückzukehren, da sie sonst als Treubruchige und Widerspenstige angesehen und im Verhaftungsfalle die strengste körperliche Strafe, die von Einkerkung bis zur Hinrichtung ausgedehnt wird, zu erwarten haben und ihre Güter, für den Staat in Beschlag genommen werden.*)

Hermannstadt, den 26. März 1849.

Ladislaus Csány,
bevollmächtigter Ober-Landeskommissär.

Confiscarea averiloru private.

Hirdetmény.

Több helyeken, de jelesen N.-Szebenben, mely a pártitűs, és haza árulás félszke vala, felsőbb rendeletből köteletségem, és meggyőződésem folytán, azoknak kik részt vettek a pártitűsben, lázadásban, és köz édes anya- a' haza nyomorgatásában, vagy szövetkezvén az ellenséggel, a' haza ellen elkövetett nehéz bűnük érzetében megszöktek, és ekép a' haza elleni hűtlenség vétkébe süllyedtek, így Bem altábornagy ur által mint a' politikai vétségekre nézve egyedül a' multra vonatkozó amnestiába semmi szín és ürügy alatt nem foglaltatnak, ingó, és ingatlan vagyonukat bírói zár alá tettem, és az álladalom részére elpecsételttem, további intézkedésig, és a' hűtlenek irányában hasonló lezárására, elpecsételésére, és a' lezárt javaknak az álladalom részére leendő megőrzésére az illetőket felhívom és rendelem is. És a' midőn ezeket ekép tettem, polgári köteletségemet teljesítettem, mert a' haza véres kezű gyilkosai irányában ekép eljárni kérlelhetlen kötelelenség.

*) Dupa acésta publicatiune de amnestia s'au intorsu fórte multu pe la casele loru; dara precum se vede din catalógele publicate in „Wiener Zeitung,“ ei s'au insielatu amaru, cà-ci nici tribunalele de sange nici oficiarii si proprietarii n'au voitu se scia de amnestia lui Csány si nici de a lui Bem, ci au ucisu mai multe mii.

Ezen eljárásomból titkot nem csinálók, sőt akarom tudomására juttatni a' közönségnek; hogy rendeletem eszközzésére egy rendőrséget alakítottam, melynek főnöke Dobokay Jo'sef ur, a' rendőség nem titkos, hanem nyilvános téren fogor, sőtétben csak az igazságtalanság, a' rossz szellem működik. — Kötelessége a' rendőségnek a' visszatérő hűtleneket elfogatni és bíróság eléibe állítani, — mely által ha napfényhez hasonló világossággal erőszakos elhurezoltatásukat be nem bizonyíthatják — mint hűtlenek elítélendők — határozott utasítása van a' rendőségnek a' vissza hagyott ózvegyek, árvák élelmezéséről gondoskodni — az utóbbiaknak gyámnokok — gondnokok rendelését eszközölni. Azonban midőn ezeket tudatom, egyszersmind azt is sietek kijelenteni, miként elhatározott szilárd akaratom a' bírói zár sértetlenségét, és hivatalos elpecsételés szentiségét megőrizni, s következőleg bár ki által is megbántatnék, annyival inkább a' zár és pecsét alatti javakból szentégtelen kezekkel, kivévén a' katonaság részére szükségesszéna, zab, és élelem czikkeket, hová a' szeszes italók nem értetnek, és kivéve az aczél, zabla, kengyel, s vasneműeket — s olyan anyagokat, mik a' sergek felszerelésére szükségeltetnek — mik helyett az álladalom ugy is kész pénzen lenne másokat szerezni kénytelen — elvétetnék, vagy oroztatnék, az illyenek, mint álladalmi javak rablói, hadi törvényezék eléibe állítása, és rea bizonyosodás esetében rögtön minden kegyelem igénybe vétele nélkül a' halál büntetés rendeltetik és ezen rendelet végrehajtásáért az illetőket hivatalosan felelőssé teszem.

Es hogy rendeletemnek annál biztosabban számíthassak végrehajtására, ezennel a' bírói zár, és hivatalos pecsét megsértői bejelentőinek, és bebizonyítóinak biztosítottok 50. ötven Con. Rft. jutalmat.

Kolozsvárt April 16-án 1849.
az egyesült Magyar- és Erdélyország teljhatalmu országos biztosa,
Csány László,

Din caus'a multimei de materii ce astépta publicarea, curmamu aci continuarea documenteloru. Red.

toastu in sanetatea Escel. sale domnului archiepiscopu; era domnului Jos. Vulcanu pentru vicepresedintele asociatiunii; Vis. Romanu pentru onor. domnu A. Mocioni si intreg'a familia Mocioni; J. Bologa ridică altulu in onorea si pentru indelunga vietia a tuturor barbatiloru distinsi, membrii capitulari, professori, asessori si altii, carii stau archipastoriului loru intru ajutoriu la inaintarea instructiunii publice, strinsu legate cu intemeierea moralei religioase. Au mai urmatu si alte toaste pline de spiritu.

Petrecerea de ser'a (balulu) tinuta in sal'a ospetariei locale dete si asta-data mai multoru familii ocaziune de a se cunoaste intre sine, sau a innoi cunoscintiele. Aci se observă cu oresi-care accentu, că de si balulu era publicu, dintre ne-romani a participatu la elu numai on. domnu pretoru Toth, carele de candu se afla in acea statiune, este cunoscutu că barbatu seriosu, dreptu si ne-preocupatu de ideile unei suprematii reu intielese si mai reu practicate.

Fondulu efectivu alu teatrului este 14,791 fl. v. a., era computandu si pretensiunile inca ne-incassate, dara ascurate, atinge cifr'a de v. a. fl. 20,000. La adunarea de acum se mai incassara preste 400 fl., in care suma se coprinde anume: generos'a donatiune a Fscel. sale domnului metropolitu Joanu cu v. a. fl. 200, a domniloru canonicu Const. Papfalvi 50 fl., adv. Ciato 50 fl., farmacistulu Ciura 50 fl. De altumentrea sumele tote se voru publică la unu locu cu processele verbali.

Fiindu-că se implinise si periodulu de realegerea comitetului, aceea decurse in ordine si buna intielegere. Cei mai multi au fostu realesti cu o mica modificatiune. Ddnei. Ales. Mocioni, presedente, Vic. Babesiu vice-presedente, ilustrii domni Josifu Hossu, Joanu cav. Puscariu, Petru Mihali de Apsia, adv. si deputatu Serbu, totu-odata cassariu, Josifu Vulcanu că secretariu cum a mai fostu.

Dissertatiunea domnului Vulcanu despre Umorulu poporului romanescu pronuntiata in siedinti'a a 2 de dumineca fu ascultata cu tota atentiunea si cu cea mai mare placere, cu care nu ne indoimu că va fi citita si in „Familia“.

La siedintie au participatu circa 100 de membrii barbati si o cununa de 20 dame.

Dn. presedente inchise dumineca sesiunea prin unu discursu meduvosu, la care dete respunsu totu animosulu dn. Ciato prin altulu plinu de elanu, insufletitoriu si incalditoriu.

Dumineca ser'a cativa din domnii canonici si professorii invitara pe ospetii esterni si anume pe cei din Sibiiu la o modesta cina in sal'a de mancare a seminarului. Acelu localu, intre ai carui pareti professori si elevi din siese generatiuni au gustatu mai de multe-ori si pane udada cu lacrima, că in 1784, 1816—17, 1843—5, 1848—9, asta-data fu martoru alu unei petreceri, care a meritatu se fia inchiaietă asia precum se si intempla, adeca cu dulcea cantare bisericăsa: „Éta acum ce e bunu si ce e frumosu, decâtu numai a locui fratii inpreuna!“

— Sibiiu. (O despartire doiósa.) Venerabilele octogenariu ilustrulu domnu Maximilianu Fúger de Rechtsborn, presedente c. r. pensionatu alu curtiei de apellu in Sibiiu, in periodulu regimului austriacu, comandatoru alu ordinului Franciscu-Iosifu, dupa 28 de ani petrecuti in patri'a nóstra si respective in Sibiiu, decisu a'si stramutá locuinti'a pentru restulu vietiei sale la Lintiu capital'a Austriei superioare, plecá de aici cu tota famili'a in 24 ale c. Cu acea ocaziune una societate de romani isi tinu de o datoria placuta a insoci pe domnulu Fúger pana la gara, unde i presentá cá suveniru una tabachiera cu inscriptiunea: „Recunoscintia“.

Generatiunile june potu se intrebe, că ce a fostu romaniloru domnulu Fúger. Noi ii vomu spune. Dn. Fúger a fostu că organisatoriu, judecatoriu, v.-presedente, modellu de dreptate, de humanitate si ceea ce era forte multu pentru noi, de imparțialitate. Chiamatu in a. 1850 dela Cernauti spre a reorganisá si in Transilvani'a, alaturea cu Carabetiu, Umlauf, mai tardiu cu comitele Fr. Nádasdy, justiti'a pana atunci maltratata si batjocorita, lucrandu di si nópte cá membru alu comisiunii juridice, dupa infintiarea curtiei apellative la 1851 dn. Fúger fu denumitu membru alu aceleia; curendu apoi se facu v.-presedente, in care calitate remase si dupa organisarea definitiva a justitiei pana in a. 1860, candu ajunsu consiliariu de curte si fu stramutatu la Leopole, de unde inse éra si a fostu dislocatu la Sibiiu.

Multi tineri romani buni si laboriosi, astadi

barbati incaruntiti, au avutu se'si multiamésca inaintarea loru in hierarchi'a justitiei votului motivatu cu energia, datu de dn. Fúger; totu asia multi romani aruncati in prinsori fóra nici-o culpa, era scapati prin curagiós'a insistenta a domniei sale, si nu puține averi private si comunale au scapatu de perire si rapacitate, numai pentru-că v.-presedintele Fúger si genialele presedente Latterman, nici-odata nu intrebá, de ce origine sau religione sunt cei asupriti si nedreptatiti in acésta tiéra, unde se facuse de proverbiu a se dice: „Est tantum quidam valachus, hiszen csak egy oláh, es ist ja nur ein Walach.“

Absolutismulu isi avuse partile sale rele cunoscutu de ajunsu; justiti'a inse a fostu de modellu, precum n'au mai avut'o patri'a nóstra nici inainte de 1850 nici dupa 1865. Barbati cum era acestia, nu voiá se audia de asia numit'a Cabinets-Justitz, adeca justitia si judecata facuta la porunc'a ministrului si pe voi'a lui; legea scrisa si consciinti'a propria era singurele loru motive.

In favórea limbei nóstre nationale se scie éra si ce a facutu curtea de apellu (Oberlandesgericht) din Sibiiu. Multi functionari dela justitia au fostu constrinsi se invetie romanescu, sau se'si védia de capu in alte parti. In a. 1855 de ex. intr'o luna s'au vendutu dictionarie germano-romanesce de 500 fl. m. c.

Éta pentru-ce memori'a domnului Fúger este scumpa generatiunii betrane.

Romania.

Din desbaterile asupra cestiunii jidovesci in camerele de revisuire.

Siedinti'a dela 4 Septembrie st. v.

(Urmare.)

D. N. Blaremberg: Déca sunt straini, acestu singuru faptu este de ajunsu că se-i respingemu dela drepturile cetatienesci. Déca din contra sunt Romani si cu tote acestea au facutu si facu neinctatu apelu la interventiuinea straina, suntemu in dreptu se'i respingemu că pe nisce tradatori de patrie.

Insusi d. Bluntschli, altmintrelea ostilu causei nóstre, nu se póte propri in oper'a sa asupra dreptului internationalu codificatu si anume la art. 364, se recunósca acestu adeveru, că fia care statu are dreptulu de a fixá liberu conditiunile in care acorda séu retrage calitatea de cetatienu alu statului (indigenatu.)

Acésta cestiune, adaoga numitul autoru, tota de organisatiune interna, este de domenulu dreptului constitutionalu alu fiacarui statu si nu de acela alu dreptului internationalu.

„Nici o indoiéla, adaoga la rondulu seu d. Höffler asupra dreptului unei natii, de a determiná conditiunea admissiunii strainiloru pe teritoriulu seu si de a regulá raporturile loru civile in timpulul siederei loru si de a-i esclude dela functiunile politice (pag. 122 par. 60).“

„Totu acelasi autoru, adaoga la pag. 49 par. 44 că, nici o putere nu este in dreptu a se amestecá in afacerile interioare ale altui statu strainu. Nici o putere nu póte dar' impune unu statu neaternatu, ori cátu de slabu ar fi, o Constitutiune particulara, nici a cere introducerea unoru schimbari in aceea ce si-a datu, nici a se opune la reformele de elu proiectate, nici a regulá conditiunile poterei suverane. Nici o putere nu póte dictá unu statu neaternatu regulele sale de portare si de gubernamentu, nici a impune ore-care institutiuni, séu alu face se renucie la altele.“

Dreptulu internationalu modernu, continua aiurea d-lu Höffler, recunósce mai inainte de tote diferiteloru State dreptulu de a esistá unele langa altele. Elu are de scopu de a asicurá acésta esistencia, nu de a o pune in primejdia; elu vrea se protéga libertatea natiiuniloru, ér' nu de a o apasá; totu ce póte cere este respectulu drepturiloru umanitare. Este in virtutea numai a acestui principiu că s'a luat mesuri in contra tergului negriloru.“

In fine, d. Bluntschli afirma acelasi adeveru in acesti termini: „Dreptulu internationalu va trebui se se ocupe mai alesu de raporturile dintre Statu si a se feri cu grija de a se amestecá in afacerile loru interne. Chiar' candu e vorb'a de drepturi generale ale umanitatii, elu lasa de obiceiuntru Statelor grija de a protegia drepturile individuale ale diferiteloru State, chiar' candu drepturile umanitare sunt in jocu“ (pag. 19).

Imperatul Wilhelm, elu insusi esprima in acesti termini inalti, ideea că, nu e permis celoralalte poteri de a se amestecá in exercitiulu dreptiloru ce sunt atributulu suveranitatii interne a fiacarui Statu, in discursulu seu de deschidere a parlamentului Germaniei de Nordu, la 14 Februarie 1870. „La gubernale, că si la popórale lumei actuali, convictiunea cresce in tote dilele mai multu că, fiacare Statu are drepturi si datorii de a se ocupa in modu neaternatu de binele publicu, de progressele libertatii si de respectulu justitiei in senulu propriei sale cadre si cá fortiele defensive ale fia-carei tieri sunt destinate numai a protege independenti'a nationala, nici de cum spre a restringe independenti'a altuia.“ Dovada, că in art. 14, intru cátu elu cinstesce pe evrei, n'a potutu fi vorb'a de unu principiu de dreptu internationalu necessariu, este că acestu principiu nu s'a inpusu de congressulu de Berlin Russiei, de si se scie că in aceea tiéra Evreii sunt intr'o conditiune celu puçinu analoga cu aceea in contra, careia ei protestá in Romani'a. Dar', ni se va dice că Russi'a este o mare putere, pe candu Romani'a e o putere mica. Si aci

principiele dreptului internationalu pledeadia pentru noi, ér' nu contra nóstra. Tóte Statele sunt egale intre densele ne dice d. Bluntschli, pentru că constiutie persóne. Ele participa tote la dreptulu internationalu si au dreptu că esistenti'a loru se fia respectata.“

„Egalitatea între Statu e aceeași cá si cea dintre cetatieni. Diferinti'a de intindere, de putere, de rang, nu modifica acésta egalitate, că-ci consta de a recunósce Statiloru egalitatea de persóne juridice si in aplicatiunea principiiu dreptului internationalu, tuturoru fóra distinctiune.“

Aceiasi idee o gassimu afirmata de d. Sumer la 23 Martie 1871, in senulu Senatului americanu: „Egalitatea popóraloru e unu principiu alu dreptului internationalu, cu acelasi titlu cu care egalitatea cetatieniloru este unu axiomu alu declaratiunii nóstre de neaternare. Nu trebuie cineva se faca unu poporu micu si slabu, ceea ce cineva nu ar face unu poporu mare si puternicu séu ceea ce noi n'amu suferi, déca lucrulu ar fi dirigiatu contra nóstra.“

Multi sunt preocupati de consecintiele ce póte avea refusulu din partea nóstra de a ne supune in parte, séu in totulu la exigentiele congressului din Berlin. Dupa noi, că si pentru ori si cine a cetitu cu atentiune tractatulu din Berlin, maximum coercitiunii ce ne amenintia nu póte fi de cátu nerecunóscearea pentru momentu a independentiei nóstre. Dar' óre acea independentia si recunóscearea ei, nu se impunea din insasi forti'a lucruriloru? Candu suzeranulu singuru a abdicatu, de cine mai potemu fia atarnati? Si in cele din urma, care e felulu neatarnarei ce ni se ofera si de ce pretiu póte ea fi pentru noi in asemenea conditiuni? Nu este ea mai o deridere! Poterile recunosc independenti'a Romaniei, in tocmai precum cineva ar recunósce cuiva dreptulu de proprietate absoluta pe o casa, pe care prin parentesa acela o possede dejá de timpu inmemoriali, dupa ce inse mai antaiu, elu se va fia legatu a lasá usi'a acelei case deschisa, cu aceleasi drepturi, tuturoru parasitoru ce aru voi se intre intr'ens'a. Intr'alte cuvinte dupa ce l'a facutu mosafiru si in propri'a sa casa. Cum! că vasali, tributari ai Turciloru amu potutu se introducemu nepedepsiti art. 7 in Constitutiune, si cá natiune neaternata nu potemu nici macaru se'lu mantinemu! Frumósa neaternare, in adeveru, aceea care ne lasa mai dependinti si mai umiliti decâtu chiar' in trecutu si care deschide usi'a interventiuinei permanente a Poteriloru. Si apoi, ce virtute asia mare atasiati simplei etichete de neaternare si recunósceei ei de cátra Poteri? Este acesta unu talismanu, care are se ne preserve de pericolele si nenorocirile viitóre? Déca Poterile nu s'a crediutu legate in trecutu, nici prin fagaduiéla garantiei colective si n'a consultatu la ór'a pericolului de cátu interessele loru egoiste, in ce ele voru mai fia legate prin acésta necunósceare, de a ne aperá si protege? Candu vedu, că atasiamu atáta insemnatate, nu la realitatea lucruriloru, ci la aparentie; candu vedu, că nu alergamu decâtu dupa vanitati si cá ne consolamu de cele mai mari umilintie, de cele mai grozave nenorociri, cu o eticheta noua si mai pompósa adaogata la etichet'a vechie, nu me potu popri de a cugeté la acei ómeni usierele la minte, cari prodigu averea loru si se ruinédia, numai spre a se audi tractati de cáti-va ómeni complesanti de Escelentie si Altetie. Óre alte tieri n'au trecutu si ele prin incercarea nerecunósceei si fost'au ele pentru acésta descuragiate? Spani'a si Imperiulu germanu n'au recunoscutu decâtu la pacea dela Westfali'a cea d'antaiu independenti'a Statelor de josu, cea de a dou'a independentia cantónelor Elvetiane; cu tota incapatinarea cu care aceste Statu voiau se mantina pretentiunile loru nedrepte, ele au fostu cu tote acestea silite prin forti'a timpului si a inpregiurariloru, de a recunósce schimbarile operate. Regatulu Italiei n'a fostu si elu cátuva timpu in acésta situatiune? Credetime, mai bine de o mia de ori o coróna domnésca intréga, corón'a gloriósa a lui Stefanu celu Mare, a lui Mircea si Mihaiu Bravulu de cátu o coróna Regésca cinstita, séu de cartonu! (aplause).

La acei cari ne vorbescu de alte primejdii decâtu aceea a nerecunósceei; la acei cari credu că tier'a ar avea a se teme pana si de o executiune européna le vomu respunde cu petitiunarii din Bacau si din Bucuresci: „se nu ni se vorbesca de tractatulu dela Berlin si de pericolele, care ne amenintia, in casu candu noi nu am voi se ne supunemu acelui ódiosu tractatu, care a dispus de noi fóra noi; singurul periculu care ne amenintia, este acela de a acordá drepturile jidaniloru si nici cá póte esistá altulu mai mare!“

Dar' este acésta macaru de admissu? Timpulu cruciateloru a trecutu si déca Europa a intervenitu in Turci'a in favórea crestiniloru, este pentru că acolo, pe langa că se persecutau in adeveru crestinii in averea si persón'a loru, cestiunea religiósa era stensu legata cu cestiunea de ginte si de ginte inrudite cu una séu mai multe poteri Europene.

Sciu bine, că aliantia israelita este si densa o putere. Suntemu platiti că se o scimu: dar' potere de a carei aliantia nimenu nu i place a face parada! O potere de care insisi acei cari o asculta, se cam rusinédia. De si trebuie se marturissimu că traimu intr'o trista epoca. Se pare că Shylocu a incinsu fruntea lui cu diadema, cu o corónă; că a aruncatu purpur'a pe umerii sei si cá a intinsu sceptrulu, eram se dicu ghiarele sale asupra omenirei intregi! . . . Dar' eu, cátu se fia ea de tare, eu speru că ne apropiemu de timpulul unde chiar' in restulu Europei se va produce o reactiune salutară contra acestei dominatiuni oculte si rusinóse, in tocmai că si reactiunea ce s'a produsu in contra iesuitoru, care ei celu putinu representau numai o secta pólitica, pe candu evreii represinta si unu neamu, care si déca astadi este rissipitu pe intrég'a suprafatia a globului nu a renuntiatu inse a formá intr'o di o natiune si unu Statu unicu, si vai! pare că au alesu pentru acestu scopu serman'a Romania! . . .

„Dreptulu internationalu dice d. Bluntschli nu obliga decâtu pe reprezentantii cari au incheiatu tractatulu si admite că este tréb'a Statului a realisá, modificandu

Constitutiunea s'eu legile sale, fagaduelile facute prin tractat. Dar' cine, va putea concede casulu unde executiunea tractatului ar intalni resistenta in tiera? in acestu conflictu dreptulu internationalu nu trebuie negresitu se aiba preferinta asupra dreptului constitutionalu, ca-ci s'ar putea cu chipulu acesta a se resturna Constitutiunea unei tieri si se reduce la nimicnicie libertatile cetatenilor. Resistentia constitutionale la esecutiunea unui tractatu trebuie se fia recunoscuta si sanctionata prin dreptu. Cineva trebui se faca cu tote acestea o deosebire pentru tractatele de pace, pentru ca ele sunt expresiunea necesitatii faptelor" (art. 430).

Deca Europ'a este astadi in contra nostra in cestiunea nostra, noi vomu apela dela Europ'a indusa in eroare, la Europ'a mai bine informata, dela Europ'a jidovita si venala, in Europ'a generosa si crestina. Sunt greseli, cari pote fi inca ertate unui omu politicu, de lacomiile care se potu chiar' uitá cãte odata pentru cã nu atingu de cãtu prezentulu. Sunt inse altele, si de acãsta natura ar fi aceea care am comite-o dandu drepturi evreilor, — care merita blestemele tuturor generatiunilor, pentru cã ele compromitu pana si viitoriulu celu mai departatu alu unei tieri!

Candu prin imposibilu, pretentiunile aliantiei Israelite ar triumfa in senulu unui parlamentu romanu, acãsta va fi pentru mine dovada nu cã israelitii s'au romanisatu, ci cã romanii s'au jidovitu si cã acãsta tribuna a devenitu o tesghia! . . . Nu! sunt sicuru cã nu veti smulge crucea din cioculu aquilei romane, spre a o arunca cã ceva netrebnicu in gunoi; ca-ci mörte pentru mörte, preferu asasinatulu sinuciderei, care te face se treci si de nebulu (aplause). Intre mörte prin acea otrava lenta a judaismului si mörte prin feru si focu, preferu pe acea din urma, ca-ci e degradata mai puçinu (aplause). In fine, si acãsta va fi ultimulu meu cuventu, coborandu-me dela acãsta tribuna, este cã preferu se moru romanu si in legea parintiloru mei, decãtu se traescu ebreu si in legea talmudului (aplause).

Se fiti siguri, d-loru, cã nu e nici unulu din aceste cuvinte pe cari se nu fiu gat'a, la nevoe, se'lu sigilediu cu sangele meu (aplause). Vou fi soldatu, vou cere chiar' onörea se fiu tramisu celu d'antaiu la hotãre, in diu'a candu va fi vorb'a de a aperã si cu arm'a drepturile, demnitatea si esistentia nostra nationala. (Aplause prelungite.) (Va urmã.)

ACADEMIA ROMANA.

Sesiunea extraordinaria.

Processu-verbalu Nr. 30.

Siedinti'a din 28 Iuniu st. v. 1879.

Siedinti'a se deschide la 9 öre a. m.

Dupa lectur'a si verificarea processului-verbalu alu siedintiei precedente, se pune la ordinea dilei proiectulu de regulamentulu generalu pentru lucrarile Academiei romane, care se inparte tiparitu.

D. Stefanescu cere a se luã in desbatere intr'o alta siedintia, pentru cã se pöta fi studiatu mai bine; alt-felu declara cã se va abtine dela votu.

Adunarea, consultata, decide a se luã in desbatere imediatu dupa articoli.

Art. 1, 2 si 3 se votesa fara discussiune.

La art. 4, relativu la tinerea siedintieloru, D. Sionu propune si societatea admite, cã se se adaoge unu aliniatu in coprinderea: „cei ce nu respundu la apelulu nominalu, perdu dreptulu la diurna pe acea siedintia“.

Articolii ce urmesa, pana la art. 46 inclusivu, se admitu dupa öre-cari discussiuni.

La art. 47, relativu la indemnizarea secretariului generalu, propusa de comisiunea a fi de 300 lei pe luna D. Maniu observa, cã fondurile Academiei n'ar putea suporta asemenea cheltueli.

D. Odobescu explica, cã in sum'a propusa s'au calculatu diurnele ce s'ar cuveni secretariului peste anu si retributiunea pentru corectur'a analeloru, care, adunate la unu locu, compunu o cifra superiöra acelei de 3,600 lei.

D. Sionu observa cã, decã s'ar admite articolulu asia precum e, s'ar para cã secretariulu generale nu ar mai fi membru alu Academiei, si cã e platitu cã unu simplu inpiegatu de cancelaria. De aceea propune mai antaiu cã se se sterga alineatulu din urma, care i suprima dreptulu la diurna, era catu despre fixatiunea indemnizarei, acãsta se remane la dispositiunea budgetara; ca-ci decã este cã in adeveru se se platessa labörea secretariului generalu, apoi va trebui se i se platessa dupa cum merita, si nu cu sum'a propusa in proiectu. De se va observã in sa, cã budgetulu nu pöte suportã o indemnizare mai mare, atuncea se se faca apelu la generositatea membriloru ce sunt in stare cã se pörte asemenea sarcina, a o primi fara indemnizatie.

D. Babesiu dice, cã comisiunea candu a tractatu acãsta cestiune a avutu in vedere situatiunea financiara, dera totu o-data si sarcinele ce s'au pusu secretariului generalu, in sa nu a potutu face mai multu de cãtu atata.

Se propunu mai multe amendamente, dintre cari se admite cu maioritate alu d-lui Falcoianu, in urmatörea coprindere: „Secretariulu generalu pentru tote lucrarile cu cari este insarcinatu prin art. 17 din statute primesce o indemnizare lunara de 200 lei, participandu totu odata la celealte diurne“.

La art. 48 D. Caragiani propune unu amendamentu prin care cere cã acestu articolu se formeze unu alineatu alu art. 47 prin cuvintele: „era secretarii de sectiuni cãte 100 lei pe luna“, dera acestu amendamentu, puindu-se la votu, se respinge.

D. Babesiu observa cã sarcinile secretariloru de sectiuni fiindu minime in comparatiune cu ale secretariului generalu, crede cã s'ar putea reduce la 50 lei pe luna. Dupa mai multe discussiuni se admite amendamentulu d-lui Laurianu de a se suprimã cuvintele dela fine „si de timpulu vacantiiloru“.

Art. 49 admiindu-se fara discussiune si trecendu la art. 50 relativu la cancelaria Academiei, d. Laurianu

observa cã coprinsulu propusu prin proiectu ar fi de prisosu de o cam-data, ca-ci acãsta sarcina ar putea-o duce bibliotecariulu.

D. Sion observa cã sarcin'a bibliotecariului este dejã destulu de inpovertata; pe langa acãsta titularulu de asta-di, förte bunu alt-felu pentru sarcin'a sa, din nefericire inse nu e nici decum caligrafu si cã d-lui cã secretaru generalu a fostu adese ori nevoitu cã se scrie pe curatu chartii de corespondentia curenta. Acãsta inse declara cã decã a facut'o pana acum, nu mai e in stare a o face pe viitoru.

D. Odobescu adaoga cã sarcin'a de copistu se purtã pana acum de adjutoriulu cassieriului care si figurã in budgetu. Acuma in sa acelu adjutoru, urmandu a purtã sarcin'a dupla de cassier-comptabilu si ne mai potendu purtã si pe aceea de copistu, este necesitate a se adoptã acum de o cam-data neaparatu unulu, si inca propune cã in regulamentu se se adopte a se dice: „si mai multi dupa necesitate“. Acestu amendamentu se admite.

Articolele urmatöre pana la Nr 59 inclusivu se admitu fara discussiune.

Orele fiindu inaintate, siedinti'a se ridica la 12 öre.

Presiedinte, Ioanu Ghica.

Secretariu ad-hoc, G. Sionu.

Sciri diverse.

— (Unu cursu de 6 luni din sciintiele comerciale.) D. prof. Kornitzer din Vien'a cunoscutu Sibieniloru inca din anulu 1873/4, va deschide aici cu 1 Octobru a. c. éra si unu cursu de 6 luni din sciintiele comerciale. Dn. prof. Kornitzer se bucura de o reputatiune reala si bine-intemeiata in specialitatea sa. Informatiuni se potu luã la locuintia sa: Strad'a cisnadiiei Nr. 37.

— (Bernhard Cotta †.) Unulu din cei mai renumiti geologi ai Germaniei a repausatu in Freiburg in Sacsonia, unde a functionatu cã professoru la renumit'a academia-montanistica de acolo. Reposatulu au scrisu si förte multe opuri geologice, cari ocupa unulu din primele ranguri in literatura geologic'a a Germaniei. Cotta a scrisu o interesanta monografia si despre baile minerale din Ungari'a si Transilvani'a.

— (Candu se se curatie viile?) S'a facutu de repetite-ori esperientia, cã tote acele vii care se curatia tömn'a tardiu, cresc mai tare in volumulu lemneloru si cã acelea care se curatia primavar'a sunt mai roditöre. De aci resulta deci pentru viticultori, cã acele vii cari sunt slabe in lemnulu loru séu bolnaviciose se le taia tömn'a, éra cele care au fostu nefructifere in struguri si cu atãtu mai multu in frundie, pe acestea se le curatie primavar'a.

— (Unu mijlocu probatu in contra dureriloru reumatice ale sieleloru si in contra nevralgiiloru.) Dr. Ebrard in Nimes (Francia) intrebutiendia de mai multi ani in contra acestoru dureri doue lucruri care se afla in fia-care casa si adeva: unu feru de calcatu si otietu. Procedur'a este förte simpla. Ferulu se incaldieste pana la acelu gradu, cã turnandu otietu pe elu acesta se evaporodie. Ferulu incalditu astfelu se inveleste intr'o bucata de postavu de lana, care au fostu inmuiata mai inainte in otietu. Invelitu astfelu ferulu se pune pe acea parte a corpului care suferu. Acãsta procedura se pöte aplicã de doue si trei ori pe di. De regula durerile incetedia dupa 24 öre si insanetosiarea este completa. Avisu celoru ce suferu de reumatisme si nevralgii!

— (In contra tuberculosei.) Din clinic'a profesorelui Dr. Procop de Rokitsky s'au respanditu inveselitörea si inportant'a scire, cã acestu doctoru i-ar fi succesu a descoperi unu remediü süveranu in contra morbulu de plumani numitu tuberculosa. Remediulu ar fi: natron si acidu de benzoe. Se dice cã prin acestu mijlocu s'ar fi curatu multi pacienti in spitalulu din Innsbruck, unde se afla numitulu professoru.

— (Incendiarea Chiewului.) In 3 Sept. a. c. precum se scrie diariulu russescu „Odesky Wjestnik“ a isbuncintu unu focu mare in Chiew. Foculu s'au inceputu la 3 öre p. m. si au duratu pana a dou'a di de diminetia, ajutatulu fiindu de unu ventu mare. Daun'a este enorma.

— (Unu respunsu corect.) Professorulu la unu esamenu din anatomia, aratandu unu osu de omu, intréba: „Mi-ai putea spune, catu tempu a statu acestu osu in pamentu si decã elu a apartinutu unui barbatu séu unei femei? — Candidatulu, dupa öresi-care meditare, respunde: „Osulu acesta a statu in pamentu dela mörtea posesorelui seu si a apartinutu unui barbatu, pentru cã se dice osu-lu!“

— (Academia Romana.) Se aduce din nou la cunoscinti'a autoriloru de carti romane cari ar dori se concure la premiele Academiei Romane, urmatörele conditiiuni:

1. Premiulu Statului Eliade Radulescu, de 5,000 lei, se va decerne in cursulu sesiunei generale din Martie — Aprilie 1880, cartii literarie in limb'a romanésca, care se va judecã mai meritorie printre cele tiparite dela 1 Ianuarie 1878 pana la 31 Dec. 1879.

2. Premiulu Statului Lazaru, de 5,000 lei, se va decerne in cursulu sesiunei generale din Martie —

Aprilie 1880, cartii scientifiche in limb'a romanésca, care se va judecã mai meritorie printre cele tiparite dela 1 Ianuarie 1878 pana la 31 Decembre 1879.

NB. La acestu concursu se potu presentã si inventiunile scientifiche, facute de Romani.

3. Premiulu Nasturelu-Herescu, din seria b, in suma de 4,000 lei, se va decerne in cursulu sesiunei generale din Martie — Aprilie 1880, unei carti scrise in limb'a romana, cu continutu de ori-ce materie, care va fi judecata cã meritorie, printre cele tiparite dela 16 Augustu 1878 pana la 31 Decembre 1879.

NB. Concurrentii la cele trei premii susu mentionate voru bine-voi a tramite la cancelaria Academiei Romane, in Bucuresci, palatulu Universitatiei, operile loru, cari voru fi in conditiunile de timpu mai susu mentionatu, in cãte 12 esemplare.

— (Poterile militare franceze si germane.) Cetimu in „Republique française“: S'a publicatu „Anuariulu armatei franceze pe anulu 1879“ terminatu in 31 Martiu.

Amu aruncatu o privire preste acãsta carte si amu aflatu cã legea din 13 Martiu 1875 asupra cadetiloru si a efectiviloru pöte de aci inainte se se considere cã pe deplinu pusa in executiune. Si anume tote corpurile, a caroru formatiune se prescrie prin acãsta lege sunt bine organizate. In armat'a activa numerulu cadetiloru e completu, dar' nu se pöte dice asemenea si despre reserva, si in specialu despre anumite regimente ale trupei teritoriale, in care se afla numerose lipse, mai alesu in privinti'a capitaniloru.

Armat'a permanenta ajungundu la numerulu efectivu normalu in privinti'a oficiariloru si adjuncti, credemu a fi interesantu a dá unu extrasu.

Armat'a franceza contine astadi 26,475 de ofiari si functionari adjuncti oficiariloru, si adeva: 11,314 ofiari de infanteria, 3,182 ofiari de cavalleria, 2,757 ofiari de artileria, 810 ofiari de geniu, 367 ofiari de trenuri de equipagiu, 4,089 ofiari si adjuncti afara din corpurile de trupa, 1,563 functionari de intendantia si administratiune, 1,306 medici si farmacisti, 419 veterinari, 51 elemosinieri titulari, 156 ofiari adiuncti pentru justitia, 470 ampoiati civili pentru administratiunea centrala.

E instructivu a comparã acãsta icöna cu aceea a oficiariloru din Germania. In acãsta ofiari si adjunctii sunt in numeru de 21,980 si sunt inpartiti in modulu urmatoriu: 9,784 ofiari de infanteria, 2,810 ofiari de cavaleria, 2,429 ofiari de artileria, 416 ofiari de geniu, 219 ofiari de trenuri de equipagiu, 2,764 ofiari si adjuncti afara din corpurile de trupa, 581 functionari de intendantia si administratiune, 1,627 medici, 619 veterinari, 142 elemosinieri titulari, 218 ofiari adjuncti pentru justitia, 371 ampoiati civili pentru administratiunea centrala.

Asia cã in armat'a franceza avemu 4,495 de ofiari si adjuncti mai multu cã cei din Germania, din cari 1,191 ofiari si 3,304 adjuncti. E de notatu inea, cã intre cei 1,191 sunt vreo 700 generali si ofiari superiori.

— (Zidulu colossalu din Chin'a.) Magnificentia acestei constructiuni gigantice intrece tote operele arhitectonice ale epoei antice si moderne. Piramidele Egiptului, apeducturile romane, podurile si tunellele de astadi sunt nimica in asemenare cu acestu zidu. Unu ingineru americanu, unu anumitu Undank ce direge lucrarile unei cali ferate in Chin'a, a esaminatu acestu zidu cu o atentiune speciala si dà despre densulu urmatörea descriere. Lungimea lui este de 360 de miluri germane, inaltimea de 18 peciore si largimea de 15. Fundamentulu e de granitu, éra restulu de pietri gröse si mici mestecate inpreuna. La distanti'a de cãte 200 pana 300 de pasi se afla cãte unu quadratu compusu din 4 turnuri pentru fiacare anghiu, inalte de 25—30 peciore cu o circumferintia de 24. Amendou partile cornicei superiöre sunt aperate prin parapeturi, asia cã soldatii potu trece din unu turnu in celalaltu fara pericolulu de a fi vediuti de inamici. Zidulu trece preste cele mai diferite locuri si continua fara intrerumpere preste munti, vai, maracini si adesea si preste abisuri de o profundime de 100 de peciore; preste torinti si riuri sunt construite poduri, si riurile mari au de ambele ripe turnuri intarite. Zidulu a fostu edificatu cu 200 de ani in. de Chr. spre apărarea Chinei in contra invadiuniloru Tatariloru. E necalculabilu tempulu intrebutiatu la acãsta opera colossala, precum sunt necalculabile si capitalurile ce a trebuitu se coste. Fara indoieia, cã au lucratu la elu milione de bratie omenesci.

Contractulu Socialu.

De J. J. Rousseau.

Capitolulu VIII.

Despre poporu.

Precum architectulu, mai inainte de a ridica unu edificiu grandiosu, esaminedia si sondesa tere-

nulu, pentru că se vedea, deca va putea purta povara, astfel si ntleptulu institutore nu isi incepe lucrulu cu redigerea de legi bune ca atari, ci mai antaiu cercetedia, deca poporul pentru care le au destinatu este capabilu a le suportá. De aceea Platonu au refusat de a dá legi Arcadieniloru si Cireniloru, sciindu, ca aceste doue popóra fiindu avute nu puteau suferi egalitatea. Acésta au fostu si caus'a pentru ce in Cret'a s'au vediatu legi bune si ómeni rei, pentru ca Minos nu au disciplinatu decâtu unu poporu viciosu.

O miie de natiuni au stralucitu pe pamentu, care nu aru fi potutu suferi legi bune si chiaru acelea, care o aru fi potutu nu le au suferitu in totu decursulu duratei loru, decâtu numai unu tempu fórte scurtu. Cea mai mare parte a popóraloru, asemenea ómeniloru, nu sunt docile decâtu in juneti'a loru, inbetranindu ele devinu incorigibile. Candu s'au stabilitu odata obiceiuri si prejudetie inradacinate, este o intreprindere periculósa si vana de a voii se le transformedi. Poporul nu póte suferi nici aceea chiaru, ca se atingi defectele sale pentru de a le distruge, asemananduse acelu morbosu stupidu si lipsitu de curagiu, cari gemu la vederea mediculu.

Fireste ca, precum existu unele morburu cari intuneca mintea omulu si le rapescu suvenirea trecutulu, astfel si in decursulu duratei Statelor se afla epoce violente, in cari revolutiunile au asupra popóraloru aceleasi efecte, ca si unele crise asupra individiloru, in cari orórea trecutulu inlocuete uitarea si in cari Statulu copinsu de resbele civile, renaste asia dicendu din propria sa cenusie si scapandu din bratiile mortii racastiga vigórea junetiei. Astfelu au fostu Spart'a pe tempulu lui Licurg, astfelu Rom'a dupa Tarquinii si astfelu au fostu pe tempulu nostru Oland'a si Svedi'a dupa espulsiunea tiraniloru.

Dara aceste evenimente sunt rare, sunt exceptiuni a caroru cauza se afla totu-deauna in constitutiunea particulara a Statulu exceptatu. Ele nu se potu chiaru repeti de doue ori la acelasi poporu, pentru ca elu se póte face liberu, candu este inca barbaru, dara elu nu se mai póte face liberu, candu elasticitatea civila este infranta. Atunci turburari ilu potu nimici, fara ca revolutiunile se ilu póta restabili si indata ce fiérale sale sunt rupte, elu cade si nu mai exista: elu are lipsa atunci de unu domnitoru, éra nu de unu liberatore. Popóra libere! inbratisiati acésta macsima: cineva póte castigá libertatea, dara nu o mai póte recastigá nici-odata.

Juneti'a nu este copilaria. Si natiunile ca si ómenii au unu tempu de junetie, séu deca voimu de maturitate, care trebuie asteptatu mai inainte de a le supune legiloru. Inse maturitatea unu poporu nu este totu-deauna usioru de cunoscutu si deca o previne cineva, oper'a remane defectuósa. Unu poporu este disciplinabile in nascere, altulu nici dupa diece secole. Russi nu voru fi niciodata adeveratu civilisati, pentru ca au inceputu prea de timpuriu. Petru au avutu geniulu imitativu, nu inse geniulu adeveratu, care creadia si face totu din nimica. Unele din lucrurile intreprinse au fostu bune, inse partea cea mai mare nu au fostu la loculu loru. Elu au vediatu, ca poporul seu este barbaru, dara nu au potutu vedea, ca elu nu este inca coptu pentru civilisatiune. Elu au voitu se ilu civilisese, candu n'avea decâtu se i insufle unu spiritulu belicosu. Elu au voitu se faca indata Nemti si Englesi, in tempu ce elu ar fi trebuitu se incépa a face Russi. Elu au impededu pe supusi sei de a se face vreodata aceea ce ar fi potutu deveni, adimenindu'i, ca ei sunt aceea ce nu erau. Tocmai asia precum unu preceptoru francesu formédia pe elevulu seu ca se brilese unu momentu in copilaria sa, si apoi se ajunga in tota viatia sa se fia nimica. Imperiulu Russiei va voii se subjuge Europ'a si va fi subjugatu elu insusi. Tatarii, supusi séu vecinii sei, voru ajunge a fi domnii lui si ai nostrii. Acésta revolutiune imi pare infalibile. Toti regi Europei luca pe intrecute ca se o accelereze.

Capitolulu IX.

Urmare.

Precum natura au ficsatu marimea staturei unu omu bine facutu, preste care trecendu nu mai face decâtu giganti séu pitici, astfelu si cu privire la cea mai buna constitutiune a unu Statu exista margini ale intinderi pe care o póte avea, cu scopu ca se nu fia prea mare pentru ca se póta fi gubernatu bine, nici prea micu pentru ca se se póta mantinea elu insusi. In fiacare corpu politicu

esista unu maximum de fortia preste care nu'i este permisu a trece si de care elu adesea se de-partedia prin fortia de marime. Cu catu se intinde legatur'a sociale, cu atatu ea isi perde din elasticitate si in generale unu Statu micu in proportiune este cu multu mai tare ca unulu mare.

O miie de ratiuni probedia acésta macsima. Mai antaiu administratiunea devine cu multu mai penibile la distantie mari, precum o greutate devine cu multu mai ponderósa la capetulu unu scripatiu lungu. Asemenea ea devine si mai onerósa cu catu se inmultiescu sectiunile, pentru ca fiacare cetate isi are pe a sa, pe care o plateste poporul, fiacare districtu are pe a sa, pe care inca o plateste poporul.

Apoi urmédia provincie, locotenentiele, satripie, vice-regii, cari cu catu se suie cineva mai susu, cu atatu se platescu mai scumpu si totu-deauna pe comptulu poporulu nefericitu. In fine administratiunea suprema, care calca in pecióre totu. Atatea greutati deséca necontenitu pe supusi si in locu de a fi mai bine gubernati prin toti acesti domni diferiti, ei suferu mai greu, decâtu candu aru avea numai pe unulu de asupra loru. Si apoi, pentru casuri extraordinare remanu resurse fórte puçine si candu trebuie a recurge la ele Statulu este totu-deauna la marginea ruinei.

Si acésta nu este totu: gubernulu nu numai ca are mai puçina vigóre si celeritate pentru de a face se se observe legile, se ipedece vecsatiunile, se coréga abuzurile, se previna intreprinderiloru seditióse, ce s'aru putea naste in locuri departate, ci poporul are mai puçina afectiune pentru capii sei, pe care nu i vede nici-odata si pentru patri'a sa, care pentru elu este lumea intréga si pentru concetatiuni sei, cari pentru elu in mare parte sunt straini. Aceleasi legi nu potu se convina la atatea provincii diverse, care au obiceiuri diferite, care traiescu in climate opuse si care nu potu suferi aceleasi forma de gubernu. Legi diferite nascu inse turburari si confusiune la popóra, care traiescu subt aceiasi domnitori si intr'o comunicatiune continua, trecendu séu casatorinduse unii cu altii si supusi fiindu la alte datine, nu potu sci nici-odata deca patrimoniulu loru este in fapta alu loru. TALENTELE remanu ingropate, virtutulu necunoscute, vicirile nepedepsite, intr'o astfelu de multime de ómenii, cari nu se cunosc unii pe altii si pe cari resiedintia administratiunei supreme ii aduna in acelasi locu. Capii incarcati cu afaceri, nu mai cercetesa nemica ei insisi, ci subinpiegatii gubernu Statulu. In fine mesurile ce trebuescu se se ia pentru mantinerea autoritati generale de subt care voru se se subtraga séu se o inseite atati functionari departati, absorbu tóte ingrijirile publice. Pentru fericirea poporulu nu mai remane nimica, de abea atata, ca in casu de trebuinta se póta fi aparatu si astfelu unu corpu ce este prea mare pentru constitutiunea sa, se cufunda si pieru sfarmatu prin propria sa marime.

De alta parte Statulu trebuie se isi dea óresi care basa pentru ca se posséda soliditate, pentru de a putea resistá sdruncinariloru ce nu va lipsi de a le incercá si eforturiloru pe care va fi constrensu a le face pentru ca se se póta sustinea: pentru ca tóte popórale au o fortia centrifugala, prin care ele se agita neintreruptu unele pe altele si tindu a se mari pe comptulu veciniloru, asemenea virtejeloru lui Descartes. Astfelu cele slabe sunt in periculu de a fi inghitite si nici unulu nu se póte conservá, decâtu punenduse cu tóte in unu feliu de ecuilibru, care se faca compressiunea aprópe egale la tóte punctele.

Din acestea se póte vedea ca sunt ratiuni de a se intinde si de a se margini si de siguru, ca nu se cere unu micu talentu dela barbatulu politicu se afle intre unele si altele proportiunea cea mai avantagiósa pentru conservarea Statulu. In generale se póte dice ca cele d'antaiu, nefindu de catu numai esterióre si relative, potu fi subordinate celoralte, care sunt interne si absolute. Lucru principalu este, aflarea unei constitutiuni sanetóse si tari, pentru ca cineva póte comptá cu mai multa singuratie pe vigórea ce se naste prin unu gubernu bunu, decâtu pe resursele pe care le aru putea oferi unu teritoriu mare.

De altmintearea s'au vediatu State astfelu constituite, ca necesitatea de a cuceri éra conditionata prin constitutiunea loru si ca pentru de a se mantinea erau fortiate a se mari neincetatu. Se póte ca ele se se fia felicitatu fórte multu pentru acésta necesitate norocósa, de si culmea marimei loru le anuntia momentulu inevitabilu alu caderei loru.

(Va urmá.)

Preturiile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

23 Septembrie in Sibiu:

Grâu, dupa calitatati	1 hectolitr	fl. 7.40-8.20
Grâu, amestecat	1 "	6.50-7.10
Secara	1 "	4.60-5.-
Papasioiu	1 "	4.40-4.80
Ordiu	1 "	3.90-4.30
Ovesu	1 "	2.-2.40
Cartofi	1 "	1.25-1.55
Mazare	1 "	6.-6.50
Linte	1 "	10.-10.50
Fasole	1 "	6.50-7.-
Lardu (slanina)	50 Kilogram	30.-35.-
Untura (unsóre topita)	50 "	28.-28.50
Carne de vita	1 "	40-42
Oua 10 de	1 "	.-20

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vien'a, 25 Septembrie

Galbinii imperat. de aur	fl. 5.58 cr.
Moneta de 20 franci	9.33 "
Imperialu rusescu	9.35 "
Moneta germana de 100 marce	57.60 "
Sovereigns englesi	12.- "
Lira turócsa	10.58 "
Monete austr. de argintu 100 fl.	.- "

Cursuri de Bucuresti in Lei noi (franci).

24 Septembrie.

Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	l. 101.- b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	104.- "
Obligatiune de imprumutu dominiile din 1871 cu 8%	102.1/2 "
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	98.3/4 "
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%)	92.1/2 "
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	101.1/2 "
Fondulu de pensuni (per 300 l. a.) cu 10%	184.- "
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	36.60 "
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	96.75 "

Esaminata din partea primeloru colegii medicinale din Germani'a si concessiunata din partea inaltei c. r. locotenentie din Ungari'a, pentru eminent'a sa aplicare

Pendi'a artritica

se intrebuintia ca primulu midilocu iute si siguru vindecatoru in contra: sioldinei, reumatismulu (in extremitati si spinare), focului viu séu orbalitu, in contra a ori ce spasmuri de mani si pecióre si de deosebire convulsivni de vine, inflarea extremitatiloru si jungiuri.

Se afla in pachete inpreuna cu avisulu de intrebuintiare á 1 fl. 05 cr. indoitu de tari pentru suferintie grele á 2 fl. 10 cr. v. a. Renumitulu medicu Dr. Hufeland dice in opurile sale medicale: Esiste doue morburu in contra carora sciinti'a medicala se pare ca au cautatu in zadaru medicamente eficace; acestea sunt: reumatismulu de capu si „podagra“; acelu medicamentu este aflatu prin intrebuintiarea pendiei artritice mentionata mai susu.

Plastrulu universalu parisienu

se intrebuintia in contra tuturor raneloru, copturi si inflaturi, in contra deg-raturiloru la pecióre (ochi de gaina). O cuthie inpreuna cu avisulu de intrebuintiare costa 35 cr. v. a.

Nefalsificatu se afla de vendiare:

- In Sibiu la magazinulu de galanterie a. d. J. F. Schneider;
- „ Bistrit'a la d. Rudolf Fleischer;
- „ Brasiovu la farmacia d. Eduard Kugler;
- „ Clusiu la farmacia d. Johann Wolf si la Engel;
- „ Jassi la farmacia d. Engel, Strad'a mare, langa pórt'a Curtii;
- „ Bucuresti a farmacia d. Bruss;
- „ Belgradu la farmacia d. Dilber;
- „ Cernautiu la farmacia d. Alth;
- „ Suceava la farmacia d. Finbert.

(92) 3-6

Depositoriulu principalu de expeditiune, prelanga rabatt corespundietoru se afla in Bud'a-Pesta la d. farmacistu Jos. von Török, Königsgas-e Nr. 7.

Ap'a de gura anatherina

a Dr. Popp (97) 1-2

este remediulu celu mai bunu pentru gura si dinti, intre multele midilóce dentifrice conservatóre.

Atestu medicinalu.

Fericitele rezultate, pe care le am obtienutu eu insumi precum si acei patienti ai mei, cari ca si mine au intrebuintiatu veritabil'a Ap'a de gura anatherina a Dr. J. G. Popp c. r. dentistu alu curtii din Vien'a, Stadt, Bognergasse 2, me deobliga in calitatea mea de medicu a declará, ca eu am recomandat adesea si o mai recomandandu nu numai din cele mai bune midilóce de conservare a dintiloru, din cele cunoscute pana acum, ci si ca unu preservativu in contra deselor morburu a le gurei de cari se plange lumea.

Vien'a.

Dr. Gerh. Brants m. p.

Depositele se afla: in Sibiu la d-nii C. Müller, farmacistu, F. A. Reissenberger, Piatu'a mica, S. Stengel, Fried. Thallmayer, comerciantu, W. F. Morscher, farmacistu diplom.; in Orasci'a la d. C. Fuhrmann, farmacistu; in Brasiovu la d-nii E. Fabick, W. Jekelius, Ad. Kugler, Goos, Hornung, farmacistii, Demeter Eremias, comerciantu; in Mediasiu la d. dr. Fr. Folberth, farmacistu; in Sebesiu la d-nii J. C. Reinhardt, J. Ludwig Binder, farmacistii; in Sighisió'a la d-nii J. B. Misselbacher et fit, J. B. Teutsch, precum si in tóte farmaciele, parfumeriele, magazinele de galanterie si de materiale din Transilvani'a.

SPIRTU ARTRITICU

inventatu de Heinrich Bloch in Eger (Boemi'a), recunoscutu preste totu ca medicina cea mai sigura contra sioldinei si reumatismulu, aplicandu in 24 de ore si frecandu cu ea partile durérose, sioldina si reumatismulu incéta cu totulu. Pretiulu unei sticlutie este de 60 cr. v. a.; tramisa cu posta la comanda, sau pe langa assignatiune 66 cr. v. a. Celoru care ilu voru lua spre vendiare in comisiune, li se dá unu rabatu corespundietoru. In tóte cetatile mai mari se deschidu depositoru. Am in posesiunea mea mai multe mii de ateste si scrisori de multiamita pentru precelectia acestei medicine. Comandele se executia totu-deauna cu întórcerea postei in modulu celu mai conscientiosu.

Heinrich Bloch in Eger (Boemi'a)

proprietariu alu medaliei de aur pentru arte si sciinta.

In calitate originala se afla: in B.-Pest'a la Josif Török, Timisió'a la Ernest János, Stefanu Tárcsay si C. M. Jahner la „Regele ungrescu“, in Pojon la Feldenek Ferencz si la Soltz Reszo la „St. Marton“ in Szeghedin la Baresai Caroly, Makon Josef si Csikós N., in Zagrabia la Mittlbach Zsigmond, in Eszek la Dienes J. C., in Sibiu la Morscher W. Fr. in Brasiovu la Stenner J. la „leulu de aur“, in Clusiu la Székely Miklos si la tóte farmaciele mai mari din tíera si strainetate. (90) 7-10